

ԳԻՈՐԳ ԾՍԱՍՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԵՒ ԱՆՀԱՍՏԱՆԵԼԻ ԿԱՄՕՔՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՊԻՍ-
կոպոսապետ եւ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց, Ծայրագոյն Պատրիարք Համագրական նախա-
մեծաւ Արքոպ Արարատեան Սոափեակաւ Մայր Եկեղեցւոյ Սրբոյ Կաթողիկէ Էջմիածնի.

Մեր սիրեցեալ որդիներն եւ մեր Հուսոյ Մայր Ս. Էջմիածնի հարազատ զաւակներն, ամէն
դասակարգի այր եւ կանանց, որոնք ընտելում են քաղաքներում եւ գիւղերում, ուրախակցական
ողջոյն, Հայրապետական եւ Միաձնաէջ Ս. Տաճարիցս եւ մեր Ս. Հօր քաղամշարչար Գրիգոր Լու-
սաւորչի առաքելական գահից օրհնութիւն.

Մեր ս. Եկեղեցու սկզբնաւորութեան առաջին իսկ օրերից սկսած Քրիստոնէական եւ հա-
մայնական լայնեզր հաւասարութեան ոգին հանրական կեանքի գործերի մէջ փայլել եւ զարգա-
ցել է մեր մէջ, որով Եկեղեցու իւրաքանչիւր անդամ, որ օգտակար էր համարուում հասա-
րակական կազմութեան գործակցութեան համար, նորա կանգնման գործին էր զալիս մասնակ-
ցելու: Այս ոգին մեր հանրական գործերի կենդանութեան աղբիւրն էր. իւրաքանչիւր անհատ,
որ միանգամ այդ ոգով էր համակուած, այդ ոգով եւ փայլում էր համայնքի կազմակերպութեան
գործերի մէջ, լինէր դա Եկեղեցու պահպանութեան, թէ նորա փառադարձութեան, թէ հասա-
րակական որ եւ է այլ հաստատութեան գործ, որոնք Եկեղեցու հովանաւորութեան տակ աճելով
եւ զարգանալով, ամենքին եւ իրաւունքի տեսակէտից՝ հաւասար անդամներ էր ճանաչում, լի-
նէին դոքա արքայական տան անդամներ, թէ հասարակ շինական, նախարարական ազատորդի-
ների սերունդ եւ թէ տկար կանանց ներկայացուցիչներ: Այս իսկ պատճառով եւ իւրաքանչիւր
անհատ, որ միանգամ սիրով մտել էր համայնական կեանքի նաւը, սիրայօժար սրտով եւ իւր
գործակցութիւնն էր դնում այնտեղ:

Սակայն, մեր ս. Եկեղեցու հիմքը կազմող եւ մեր հասարակական կեանքի ինքնուրոյն էութեան
բնոյթ տուող այս ոգին, օտար ազդեցութիւնների եւ օտարամուտ մտածողութեան եղա-
նակի ու սկզբունքների ազդեցութեան ենթարկուելով՝ այլասեռ տարագ ստացաւ, մինչ այն առ-
տիճան, որ իւր սկզբնական բնոյթ՝ իսկական տիպարն իսկ մոռացութեան տուաւ: Մեր հասա-
րակական-համայնական կեանքը նոր ձևով կերտուեցաւ եւ այդ կերտուածքը շատ երկար ժամա-
նակ նորա իսկական տիպարը համարուեցաւ, որի հետեւանքն եղաւ այն, որ մեր հասարակական
կեանքի շրջանից բոլորովին վանուեցաւ ազգային եւ հանրական գործերից որոշ տարրերի մաս-
նակցութիւնը, որոնցից մէկն էր եւ կանացի սեռի զրկուիլն այդպիսի մասնակցութիւնից:

Այժմ, թող բաւական համարուի, որչափ մեր Եկեղեցու այս ոգին գրուանի տակ է պա-
հուած եղել, մի ոգի որով մեր Եկեղեցին փայլել է թէ իւր նախնական շրջանի ժամանակ, թէ
յետագայ դարերում:

Հայոց ժողովուրդ,

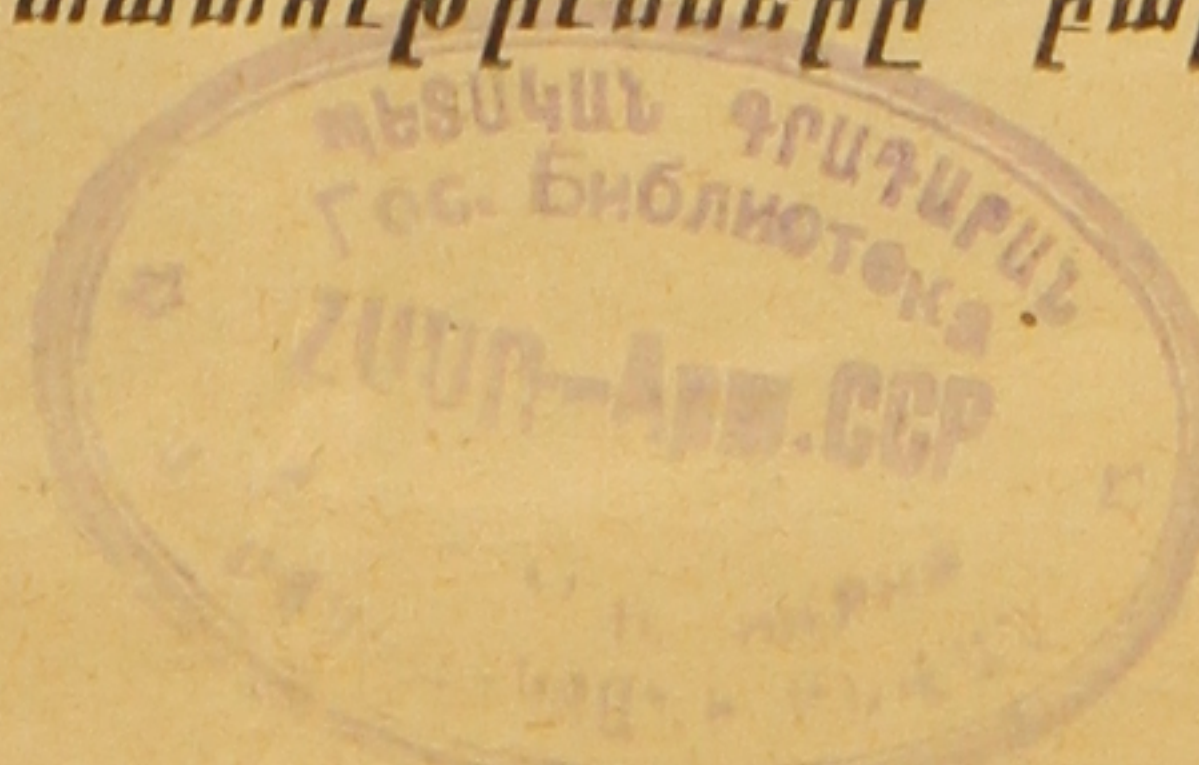
Այս օրուանից սկսած արտօնում ենք կանացի սեռի իրաւունքների վերականգնումը համայ-
նական գործերի մէջ: Կանացի սեռի իւրաքանչիւր անհատ իրաւունք ունի՝ տղամարդոց հետ
միասին մեր հանրական կեանքի ամէն մի գործի մէջ հանդէս գալու, թէ ձայնաւորութեան եւ թէ
ընտրութեան ժամանակ, իրաւատէր լինել եւ ընտրելու, եւ ընտրուելու, մի արտօնութիւն, որ
մինչեւ այժմ այր մարդոց էր վիճակուած եւ նոցա իրաւունքն էր համարուում:

Հայոց ժողովուրդ,

Այսուհետեւ հասարակական իւրաքանչիւր գործ համայնքի ամբողջ կազմի ազատ ընտրու-
թեամբ պիտի կատարուի: Այս կարգերի եւ կանոնների նախնական ձևի վերականգնումը՝ մեր
հաստատութիւնների յարատեւ եւ կենսունակ գոյութեան հիմքն ենք ճանաչում. հաստատութիւն-
ներ, որոնցով փայլեցին մեր նախնիքը եւ որոնց գոյութեան պահպանութեան համար, մեծ յոյ-
սեր ունենք, որ շատ առաւել նախանձախնդրութիւն պիտի ցոյց տաք՝ որ ընդհանուրի շահերի
զարգացման եւ այդ հաստատութիւնների կեանքի խնդիրն է:

Ուստի Մեր այս ընդհանուրիդ ուղղած Կոնդակի հետ ուղարկուած հրահանգ կանոնների
համաձայն այսուհետեւ ազատօրէն կձեռնարկէք ձեր հոգևոր Առաջնորդների, ինչպէս նոցա Փո-
խանորդների, այլ եւ այն բոլոր հոգևոր պաշտօնեաների ընտրութեան, որոնք Քրիստոնէական
Վարդապետութիւնն ու ուսումն են մատակարարում ձեզ: Կը ձեռնարկէք նոյնպէս Թեմական
Ժողովների եւ Թեմական Խորհուրդների անդամների ընտրութեան, որոնք ձեր ընտրուած առաջ-
նորդի հետ համագործակցութեան են կոչւում:

Եւ Մենք, որ հասարակաց Հայր եւ մեր ս. Եկեղեցու Գլուխ ենք անուանուած՝ ազգիս բոլոր
ներկայացուցիչների ազատ ընտրութեամբ եւ մեր ս. Եկեղեցու կանոնական կարգերի համաձայն,
մեծայայտ ենք, որ իմ հօտի եւ սիրելի հոգևոր զաւակներին նախկին իրաւունքների եւ արտօնութիւնների
վերականգնումը, նոցա մտքի եւ սրտի մէջ հեռատես իմաստութեան ոգի կյարուցանէ, որպէս զի
ձեռք զարկեն հանրային եւ ազգային հաստատութիւնները բարեվայելուչ վիճակի վերածելու,

դպրոցները բարգաւաճ դարձնելու, ինչպէս և զանազան կրթական բուժարանների յառաջադիմութիւնն ապահովելու, այլ և հագ իւր տանէն մեր ս. Եկեղեցու բարեգարգութեան մասին, որ մեր կեանքի մէջ իբրև մի ամուր և անյողողող խարիսխ է եղած, դարեր շարունակ մեր արտօնութիւնների և իրաւունքների պահպանութեան համար, մի ամուր խարիսխ, որի վերայ էին յենուում մեր նախնիքը՝ պատմական մեր մրրկակոծ կեանքի բոլորներին և նորան ապաւինած փրկութեան նաւահանգիստ հասնում,—Մենք մեծայոյս ենք, որ մեր սիրելի հոգևոր գաւակները և մեր հօտի անդամները պիտի աղօթեն և Մեզ համար, որպէս զի Մեր կեանքի արևի վերջալոյսի պահուն, զօրացած Տիրոջ օգնութեամբ, կարող լինենք կատարելու մեր որոշումը, որ վերաբերում է Մեր ս. Եկեղեցու Կանոնական Սահմանադրութեան վերջնական կազմութեան Ազգային Ընդհ. Ժողովի ձեռքով, մեր նախաւանդ կարգերի և իրաւունքների և Մեր լուսոյ Մայր ս. Եկեղեցու ոգու և նորա հոգևոր գաւակների հոգու համաձայն:

Այժմ եկէք, իմ հարազատ և սիրելի գաւակներս, շրջապատեցէք Ձեր Մօրը, որ իբրև սրտես և խնամող արծիւ մեզ իւր թևերի հովանու տակ պատսպարելով ամենքիս բերեց, հասցրեց մինչև այս շրջանը. կարկառեցէք ինձ աջակցութեան ձեռք և օգնութեան բազուկ, որպէս զի կարողանանք Մեր ձեռնարկած նորակերտ շինութիւնը կանգնեցնել, որպէս զի Մենք ևս Ձեզնով զօրացած՝ նոր ոգի առնենք ձեզ խնամելու հոգածութեան ժամանակ, իմի կոչում, որի համար և կոչուած ենք Մեր Տէր և Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսից:

Ողջ լինիք, զօրացած Տիրոջ օգնութեամբ և օրհնուած Մեզնից առ միշտ: Ամէն:

Իսկականի վերայ Ն. Սրբութեան ձեռքով ստորագրած

ԳԵՈՐԳ Ե.

ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

1917 թ. Ապրիլի 7

Մեր Տոմարով ՌՅԿԶ

Մեր Հայրապետութեան Զ. տարին

Արարատեան Մ. Աթոռ Ս. Էջմիածնում

Վաղարշապատ

Թ. 678